

ИСКУССТВО

УДК 391:7.038.41

https://doi.org/10.52754/16948610_2023_1_19**ЭТНО-СТИЛЬ ЗАМАНБАП КИЙИМДЕРДИ ЖАСАЛГАЛООНУН
ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫНЫН БИРИ КАТАРЫ**

Абдырасулова Рахима Равшанбековна, техн.илим.канд., доцент
rahimochka@gmail.com

Садирбекова Айгерим, магистрант
Ош мамлекеттик университети,
Ош, Кыргызстан

Аннотация. Макалада заманбап костюмдарды жасоодо кеңири колдонулган этникалык стиль каралат. Костюмдагы этностук көрүнүш – бул улуттук кийимдерди түздөн-түз көчүрүү эмес, анын айрым элементтерин колдонуу жана заманбап талаптарга ылайыкташтыруу. Азыркы учурда улуттук кийимдин элементтеринин колдонуу концепциясын иштеп чыгуу эки багытта жүрүп жатат: дизайнерлер аймактын материалдык жана руханий маданиятынын салттарына кайрылышып, ушул этномаданий салтка туура келген адамдык образдарды жаратууга умтулушат, ошондой эле, башка элдердин маданий салттарын колдонушат. Этникалык стиль заманбап модада укмуштуу популярдуулукка ээ. Эч кандай мода коллекциясы, эч бир мода көргөзмөсү этно буюмдарсыз же аксессуарларсыз жасалбайт.

Ачык сөздөр: Этникалык стиль, улуттук кийим, костюм дизайны, заманбап коллекция, мода.

**ЭТНО-СТИЛЬ КАК ОДНО ИЗ ТЕНДЕНЦИЙ В СОЗДАНИИ
СОВРЕМЕННОЙ ОДЕЖДЫ**

Абдырасулова Рахима Равшанбековна, к.техн.н., доцент
rahimochka@gmail.com

Садирбекова Айгерим, магистрант
Ошский государственный университет,
Ош, Кыргызстан

Аннотация. В статье рассматривается этнический стиль, широко используемый в производстве (создании) современных костюмов. Этнический облик костюма – это не прямая копия национального костюма, а использование его некоторых элементов. В настоящее время концепция использования элементов национального костюма развивается по двум направлениям: дизайнеры стараются создавать человеческие образы, соответствующие традициям материальной и духовной культуры региона, а также культурным традициям других народов. Этнический стиль невероятно популярен в современной моде. Ни одна модная коллекция, ни один показ мод не обходятся без этно-товаров и аксессуаров.

Ключевые слова: Этнический стиль, национальные костюмы, дизайн костюмов, современная коллекция, мода.

ETHNO-STYLE IS ONE OF THE TRENDS IN THE CREATION OF MODERN CLOTHES

*Abdyrasulova Rakhima Ravshanbekovna,
Candidate of Technical Sciences, Associate Professor
rahimochka@gmail.com
Sadirbecova Aigerim, Master's Student
Osh State University,
Osh, Kyrgyzstan*

***Abstract.** The article discusses the ethnic style widely used in the creation of modern costumes. The ethnic appearance of costumes is not a direct copy of the national costume, but the use of some of its elements. Currently, the concept of using elements of national costumes is being developed in two directions: designers are trying to create human images that correspond to the traditions of material and spiritual culture of the region, as well as the cultural traditions of other peoples. Ethnic style is incredibly popular in modern fashion. No fashion collection, no fashion show can be made without ethno products or accessories.*

***Key words:** Ethnic style, national costumes, costume design, modern collection, fashion.*

Киришүү. Улуттук кийим ар дайым мода дизайнерлеринин илхамы болуп келген, анын аркасында этникалык стиль заманбап кийимдерге ылайыкташтырылып келген. Бүгүнкү күндө улуттук кийимдин элементтеринин колдонуу концепциясын иштеп чыгуу эки багытта жүрүп жатат: дизайнерлер аймактын материалдык жана руханий маданиятынын салттарына кайрылышып, ушул этномаданий салтка туура келген адамдык образдарды жаратууга умтулушат, ошондой эле башка элдердин маданий салттарын колдонушат [1]. Дүйнөнүн ар кайсы бурчунан келген элдердин каада-салты, ар кандай табигый шарттары, маданияты жана диний ишенимдери улуттук кийимдердин оригиналдуулугун жана уникалдуулугун аныктайт. Улуттук түстөрү бар костюмдарды жаратуу өлкөнүн маданий мурастарын сактоого, коомчулукка алардын тарыхы жана жарандарды бириктирген улуттук биримдиктин сезимдери жөнүндө маалымат берүүгө мүмкүндүк берет. Бардык элдерде улуттук кийим деп эсептелген этникалык мода бар, бирок кээ бир өлкөлөрдө улуттук кийимдин туруктуу иштелип чыккан варианты бар [1,2].

Материалдар жана изилдөө ыкмалары. Этникалык стиль заманбап модада укмуштуу популярдуулукка ээ. Эч кандай мода коллекциясы, эч бир мода көргөзмөсү этно буюмдарсыз же аксессуарларсыз жасалбайт. Этностун

жалпы идеясы өзгөчө, түстүү жана таң калыштуу стиль катары мүнөздөлөт. Жашоодогу башкы баалуулук жаратылыш менен гармония болгон. Бул нерсе, айрыкча, табигый материалдардан, идеалдуу түрдө өз колу менен жасалган кийимде да чагылдырылган.

Бүгүнкү күндө дизайнерлердин негизги милдети – потенциалдуу керектөөчүлөрдүн талаптарына жооп берген эң ыңгайлуу, иштей турган, эстетикалык жактан толук кийимдерди түзүү, ошондой эле алардын гардеробун жаңыртууга, кийимдердин кадимки көрүнүшүн өзгөртүүгө үндөө. Этностик көрүнүш “минимализм” стили менен тыгыз байланышта, эгерде сиз көпчүлүк карызга алынган элементтердин жана формалардын жөнөкөйлүгү менен айырмалангандыгына көңүл бурсаңыз, айдан ачык болот [1]. Ошол эле учурда, мындай форма көпчүлүк адамдарга жеткиликтүү болуп, анын массалык популярдуулугуна алып келген. Кийимдин геометриялык формасын, ошондой эле алгачкы оймо-чиймелерди популяризациялоо адамдардын өткөн жылдардагы жетишкендиктеринин негизинде жаңы формациядагы нерселерди кийүүгө болгон каалоосу менен түздөн-түз байланыштуу. Заманбап костюмдагы этникалык мотивдерди калыпка келтирүү, стилдештирүү түрүндө, башкача айтканда, оймо-чийме, форма, түс жана көлөмдүн кооздолуу декоративдүү жалпыланышында жана жөнөкөйлөтүлүшүндө, ошондой эле кийимдердин кесилишинде [3,4].

Заманбап дизайнерлер өз коллекцияларында көркөм сөз каражаттарынын булагы катары негизинен тигил же бул адамдардын жасалгаларын колдонууну жактырышат. Мисалы, “Жанара”, “Дилбар” жана “Байра” аттуу мода үйүнүн дизайнерлери өзүлөрүнүн моделдерине эргүү тартып, Индия, Пакистан, Туркия, Кытай жибегинин экзотикалык Марокко жана Россия элдеринин улуттук мотивдерин колдонушат. Оюндун стилиндеги негизги нерсе – бул анын негизги каражаттарын көбөйтүү. Ал таанымал болушу керек. Этно стилдин жардамы менен дизайнерлер ар кайсы улуттардын каада-салтын, алардын айрым түстөргө жана боёкторго болгон берилгендигин турмушка ашырууга жетишишет. Этно – ар дайым жаркыраган жана өзгөчөлүнгөн кийим, анын ээсинин кооздук сезимин баса белгилейт [2,3,4].

Түстөрдүн жана жасалгалардын тополоңу сизге каалаган образдык оригиналдуулукту, жана ошол эле учурда өзгөчө жагымдуулукту берет – модада этникалык теманын өнүгүшү үчүн мыкты негиз. Этно стилге алгачкылардан болуп кайрылган – Ив Сен Лоран. Аристократтар үчүн романтикалуу жибек жана органзадан жасалган көйнөктөр хиппилеринин аралаш оюлары бар жамаачы кийимдерден сапаттуу айырмаланган. Кутюрье

өз чыгармаларында Африканын, Перунун, Байыркы Кытайдын, Марокконун салттуу мотивдерин колдонгон [4].

Бул чебердин кийимдери миллиондогон долларлык байлыкка ээ адамдар арасында популярдуу болуп калган. Мода тарыхындагы этникалык стиль – Ив Сен Лорандагы жогорку мода чечүүчү ролду ойногон. Африка коллекциясы ачык түстөр жана материалдардын өзгөчө арзандыгы менен айырмаланды. Колдонулган зыгыр, жыгач, саман жана айнек. Кытай коллекциясы адаттан тыш түстөргө толгон: кызгылт жана кызгылт сары, сары жана кочкул кызыл түстөр. Көркөм театр кымбатчылыгы адаттан тышкаркы көрүнүш. Индия коллекциялары жаңы абалды алып келди. Этникалык стилге жана мода тарыхына жапон модельери Кензонун таасири чоң [5].

Kenzo коллекциялары жапондордун элдик мотивдерин жана ишкердүүлүгүн, спорттук жана ал тургай классикалык стилдерин кийимде чебер айкалыштырууга боло тургандыгын таң калыштуу түрдө көрсөттү. Анын этникалык стили түстөрдүн тайманбас айкалышы, шайыр түстүүлүгү менен айырмаланып, кичинекей гүлдөрдүн жасалгасын колдонгон. Алгачкы коллекциясында Кензо жапон кимоносунун силуэтин Скандинавия, Түштүк Америка, чыгыш элементтери менен айкалыштырып тартуулаган. Гүлдүү жапондордун кездемелери шотландия капас кездемеси менен катар отурушат, ал эми тик жакалуу кытай курткасы өлкө стилиндеги ак пахтадан жасалган оборка менен толукталат.

Жыйынтыктар жана талкуулар. Жалпысынан заманбап тенденцияларга ылайык чечмеленген этникалык мотивдердин аралашмасын байкаса болот. Саймаланган джинсы, шнурка менен коздолгон шиширилген юбкалар, дыйкандардын “көйнөктөрү”, токулган же тигилген “пончолор”, түстүү токулган байпактар, металлдык чыгыш жана африкалык зергер буюмдары, ошондой эле күнүмдүк буюмдарды бай “этникалык” жасалгалоо кумарлары – шурулар, жыгач жана керамикалык мончоктор, үлүлдөр, салттуу араб үлгүлөрүн Индия, Славян же Түштүк Америка менен аралаштырылган [5].

Бүгүнкү күндө этникалык стиль мода дүйнөсүндө алдыңкы орундарды ээлеп келген жана аларды жоготкусу келбейт. Мунун негизги себептери – бул стил өзү менен кошо алып келе турган эркиндик, ар түрдүүлүк, табигый көрүнүш, жарыктык. Анын жолдоочулары, эреже катары, курчап турган дүйнө жана өзүлөрү менен гармония калуу менен, өзүнүн индивидуалдуулугун көрсөтүүдөн, маанайын бөлүшүүдөн коркпогон чыгармачыл инсандар. Заманбап мода журналдарын барактап, подиумдагы

мода көргөзмөлөрүн карап отуруп, заманбап мода дизайнерлеринин тапкычтыгына, фантазиясына жана талантына суктанасыз.

Корутунду. Жыйнактардагы моделдер канчалык оригиналдуу жана окшош эмес. Мода дизайнерлери көп учурда чыгармачыл булактарга ишенишет. Заманбап жаштар модасы өткөн мода салттарына, анын ичинде элдик костюмуна тереңирээк таянып, андан азыркы жаштарыбызга мүнөздүү айрым.

Мода тенденцияларына таянуу менен этно стиль боюнча изилденген материалга таянсак, бул биздин доордун дизайнерлеринин кызыгуусун туудурган улуттук, фольклордук тема, жаңы образдардын башталышы жана жаңы нерселердин ишке ашышы болуп саналат.

Адабияттар

1. Муртазина, С. А. (2014). Этническая традиция в современных направлениях моды. Проблемы дизайн-проектирования и оформления мусульманской и национальной одежды: сборник статей V Международной науч.-практ. конференции. Казань, 83-85.
2. Абдырасулова Р.Р., Копонова А. (2017). Реконструкция национального кыргызского костюма для девочек по технологиям 19-20 веков. Вестник КГУСТА, 83-87.
3. Абдырасулова Р.Р. (2020). Современное прочтение женской исторической одежды – “бельдемчи”. Сборник научных статей по итогам четвертой международной научной конференции (29-30 апреля 2020 г.) часть 1. Казань.
4. Хамматова, В. В. Салахова, А. Ф. Вилданова. А. И. (2013). Дизайнеры России, США, Японии и Германии XX века: учеб. пособие / Казань: Изд-во КНИТУ, 112.
5. Этнический стиль в истории моды. (2020). [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.allwomens.ru/3618-yetnicheskij-stil-v-istorii-mody.html>, свободный. (Дата обращения 06.03.2020).